

K.K.T.C

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

MEZUNİYET ÇALIŞMASI

1958-1974

KIBRIS'TA YAŞANAN CANLI HATIRALAR

HMIRLAYAN
ZARİF HACIYARIM
960411

DANIŞMAN
DOC. DR.. BÜLENT YORULMAZ

LEFKOŞA
2000

K.K.T.C

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ

TÜRKİDİLİ VE EDEBİYATİBÖLÜMÜ

MEZUNİYET ÇALIŞMASI

1958-1974

KIBRIS'TA YAŞANAN CANLI HATIRALAR

HAZIRLAYAN
ZARİF HACIYARIM
960411

DANIŞMAN
DOC. DR.. BÜLENT YORULMAZ

LEFKOŞA
2000

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ-----	1-2
C>JıJSC>Z:-----	3
BEKİR DEMİRAY-----	4-5
BEYİT WAN"CI-----	6- 7
JıJı\...z:İYET .ı\>EL-----	8
BEKİR DEMİR.ı\Y-----	9
OSMAN BEHCET Yi\...z:AA-----	10-11
İSM.AİL B.OZ:KURT-----	12
HfılSEYnı B.ı\TUMLU-----	13
YEJı.JHAR KESKThT-----	14-16
ERDOGAN" TİLKİ-----	1 7-21
İSM.AİL BOZ:KURT-----	22-23
HÜSEYW B.ı\TUMLU-----	24
BE~İR. DEMİRAY-----	25-26
OSMA.IN"/ I3C>LÜKB.ı\ŞI-----	27-28
ERDOGAN" TİLKİ-----	29-30
MEHMET ŞMİR Kıl' Y.ı\-----	31-3 2

ŞAHIS ADLARI İNDEKSİ-----3 3-35

YER ADLARI İNDEKS İ-----3 6-38

GİRİŞ

1950'li yıllar ve daha sonraları rumlar ENOSİS hayaline kavuşmak için Türklere karşı en acımasız ve tahrikkar planlarını uygulamaya hız vermişlerdi. Kıbrıs Türkü'nün romların bu örgütlü mücadelesini durduracak kuvveti ve örgütü yoktu.

1955 yılında Rumlar EOKA adı altında İngilizleri Kıbrıs'tan atma, Türkleri ise ortadan kaldırıp (imha) adayı Yunanistan'a bağlamak için yer altı terör (tethiş) örgütünü kurdular.

Rumlarbeş yüz sene önce Türkleri geldikleri yere (Anadolu'ya) göndermek için imha etmek için kurdukları örgütle birlikte Rum Polisi'de Türk halkını tahriklerle yollara döküp zarar veriyorlardı.

1958 yılında bir ordu gibi silahlanan Rumlara karşı Türkler'de önceleri Karaçete daha sonra Volkan isminde küçük bir mahalli örgüt kurmuşlardı. Fakat bu örgüt Rumlara karşı fazla etkili olamıyordu. Bu nedenle yeniden yapılanarak planlı programlı bir şekilde Türk'ün kurtuluşu ve ayakta kalmasının ana nedenlerinden olan Türk Mukavemet Teşkilatı (TMT) 15 Ağustos 1958'de kuruldu. Bu örgütle olanaksızlıklar nedeniyle önceleri istenilen düzeyde olmasada Rumlara karşılık verildi.

1959 sonlarında Türkiye Başbakanı Adnan Menderes ve Yunan Başbakanı Karamanlis Kıbrıs Türk ve Kıbrıs Rum toplumlarının durumuyla ilgili olarak bir uzlaşmaya vardılar.

Bu anlaşmanın neticesinde Zürih antlaşması imzalanır ve 1960 yılında Cumhur Başkanı'nın Rum (Makarios) ve Cumhurbaşkanı Yardımcısının Türk (Dr. Fazıl Küçük) olduğu Kıbrıs Cumhuriyeti kurulur. Buna göre bu cumhuriyetin yaşaması için Türklerin ana yurdu olan Türkiye, Rumların ana yurdu olan Yunanistan ve İngiltere garantör devlet olurlar.

1960 yılında kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti çok kısa yaşamış ve Rumların ENOSİS Planını süratle gerçekleştirmek için saldırıları sonucu 21 Aralık 1963'te yıkılmıştır.

1974 yılına gelinceye kadar Lefkoşa ve Türk Bölgeleri Rumlar tarafından muhasara altındaydı. 20 Temmuz 1974 I. Barış Harekatı ile sadece Mehmetcik değil, Kıbrıs Türk askeri olan mücahit ile sivil halkta bütünleşip roma karşı büyük bir savaş vermişlerdir. İşte bu savaş bir ulusun kurtuluşunun, özgürlüğünün ve rumun hunharca yaptığı herşeye karşın ayakta kalma yani kısaca Kıbrıs Türkü'nün onur ve var oluş savaşıdır.

ÖNSÖZ

Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde okuyorum. Ben doğmadan önce yaşanan olaylar, ben doğduktan sonra büyük boyutlar haline gelmiştir. 1958-1974 olaylarını yaşamadığım için yaşayanlardan aldığım bilgiler çerçevesinde mezuniyet çalışmamı hazırlamam başlı başına büyük bir zorluk olmuştur. Çünkü insanları tekrar o kötü savaş yıllarına götürmek oldukça zor olmuştur.

Mezuniyet çalışmalarımızı hazırlamamızda hepimize yardımcı olan Doç. Dr. Bülent Yorulmaz teşekkür ederim. Ayrıca Erdoğan Tilki'ye, Şakir Kaya'ya, Osman Bölükbaşı'na teşekkür ederken, bana zor da olsa yaşadıklarını anlatan diğer büyüklerimin ellerinden öper, hazırlamaya çalıştığım mezuniyet tezi çalışması ile ilgili bana yol gösteren Sayın Orbay Deliceirmak'a da sonsöz teşekkürü bir borç bilirim.

Toplumumuzun yaşadığı bu üzücü olayların bir daha asla yaşanmaması dileklerimle.

LEFKOŞA

ZARİF HACIYARIM

HAZİRAN 2000

LEFKOŞA.

1958'DE YAŞANAN CANLI HATIRALAR

Rum yer altı teşkilâtı, -yollarda buldukları İngiliz askerlerini, İngiliz

faaliyetlerini yürütüyorlardı.

Birlik kurma olayı oldu. Rum gazeteci Nikos Samson , gazetecilik yaparken , İngilizler'in vurulmasının fotoğrafını çeker ve yakayı esnada yer yer Türklere'de saldırmaya da başladılar.1958 'de *Türklere* in müdâfasını yapmak için, dağınık dağınık teşkilâtçılar kurdular.(kara *birlik*) Bu birlikler, 15 Ağustos'da TMT'yi kurdular. Bu esnada , İsmail *Beyoğlu* ve arkadaşları müdâfa için, e\ bombası ya\arken. dört arkadaşı ile birlikte şehit oldular.

1958'den sonra BOKA Rum yer altı teşkilatı, Türklere karşı faaliyetlerini yoğunlaştırmıştı. Bu tarihte birçok Türk köyü boşaltıp, daha emniyetli köylere yerleştirildi. 1960'a kadar Türk ve Rum yer altı teşkilatları arasında alemleri bir çatışmaya gidilmedi.

1959 sonlarında Türkiye Başbakan'ı Adnan Menderes ve Yunan Başbakan'ı Karamannis arasında bir uzlaşma oldu. Bu uzlaşmanın neticesinde Kıbrıs Türk tarafı adına Dr. Fazıl Küçük, Rum tarafı adına Makarios'un imzaladığı Kıbrıs Zürih antlaşmasıyla Kıbrıs Cumhuriyeti kuruldu.

Makarios Cumhurbaşkanı, Dr. Fazıl Küçük ise Cumhurbaşkanı Yardımcısı oldu. Üç bakan Türk, yedi bakan Rum olmak üzere Cumhuriyet kuruldu.

BEKİR DEMİRAY

(73) YAŞ

LEFKOŞA

1955'den beri ben İngiliz Hükümeti'nde işlerdim. Veteriner yardımcılığı yapıyordum. Bütün Kıbrıs'ı 13 sene gezdim. 1955-1956 yıllarında teşkilat işleri (TMT) çıktı. TMT'ye gezdiğim için bütün köylerden bilgi taşırdım.

1959'da İngilizler benden bilgi istediler. Hatta kendilerine bilgi vermem karşılığ para teklif ettiler. Ben kabul etmediğim için ise beni esir ettiler ve bana işkence yaptılar.

Bu seneler zarfında çok çile çektim. Ama yılmadım. 1960'da rum hükümeti kurulunca 3 yıl da veteriner yardımcısı olarak ruma çalıştım.

1963'te Temroz'a komutan gittim. 1963 Aralık ayında Yüzbir Evleri işgal ettik. Yüzbir Evler'de 6 kişi ile dağda kalırdık. Bu dönemde yiyecek ve içeceklerimizi Bilelle, Fota ve Kırm köylerinden karşılıyorduk.

1963'te askeri idare gelmişti yani muhafız gücü. Rumlar ile İngilizler idareyi ele almışardı. 1963 yılında dağı bu idareye teslim ettik. 8 Aralık 1963'te ilk kurşunu yedim. 3 sene Türkiye'de Gülhane Askeri Tıp Akademisi'nde tedavi gördüm.

1974 yılı Barış Harekatı'nda Yeşilırmak tarafına öncü gittim ve orada da vuruldum. Çok çile çektim. 15-16 tane ameliyat geçirdim. Mermi kırıntılarından dolayı ellerim işlevini kaybetti. Bu nedenle bundan sonra görevim bilgi taşımak olmuştu.

Bu dönemde de elimden ne gelirse kurtuluş için yapmaya çalıştım. Şimdi öyle bir durum olsa gençlerden önce yine biz gideriz. Vatanım için herşeyi yapmaya hazırım.

BEYİT İNANCI

(73) YAŞ

LEFKOŞA.

1963'DE YAŞANAN CANLI HATIRALAR

1963 yılının 23 Aralık gecesinde. talaş. tında yollara döküldük. Gece yırısı
kten sonra Şullura'dan göçmenler gelmişti. Kimisi yalınayak, kimisi cınlçılç1:k
ekilde kamyonlarla köyümüze geldiler. Hacı Ahmet'in kahvehanesinde herk~si
dık. Kadınları .ve çocukları bizim evlere yerleştirdik. 23 kişi annemin evinde
orduk, Ben .o zamanlar hemşireydim. Bir ay bu insanları evlerimizde misafir
Yerlerde yatıyorlardı. Ama kimse şikayet etmiyordu. Göçmen gelen bir
m gözündeki saçmaı çıkarmaya çalıştık. Fakat başaramadık. Kadın. kör
ştı. Fakat çektiği acılara bir de oğlunun şehit olması eklenince acıdan
ıamayıp vefat etti. Daha sonra Kızılay çadırında hemşirelik yaptım. Çadıra
len yaralı askerleri tedavi ediyordum.

NAZİYET APEL

(60) YAŞ

DAGYOLU.

1960-1963 devresi Kıbrıs Cumhuriyeti devridir. 23 Aralık 1963'de **Makarios**, Türk tarafına bir memorandum vererek, Anayasa'daki birçok maddeyi **Rumlar**'ın lehine değiştirmek istedi. **Bunu kabul** etmeyen Türk tarafına, Rum polisi ve **EOKA'cılar** saldırdı. TMT, mahdut sınırlarına rağmen her bölgede **Rumlara karşı** çıktı. Lefkoşa'da çok kanlı savaşlar oldu.

Rumlar altı saatte Lefkoşa'yı alacaklarını söylemişlerdi fakat bunu **başaramadılar**. Bu esnada ben, İş Bankası, Tanzimat sokağının komutanıyım. O, esnada bir binbaşının hanımını, sekiz aylık hamile olmasına rağmen hiç **acımadan** öldürdüler. Çok acı günler yaşadık.

1963'de Rumlar'la, Çetinkaya kulübünden karşılıklı ateş yapıldı. Bu esnada saat 4:30'da, şimdi şehit olan Salahi Şevket bana gelerek, kendisi ile nöbete kalmamı istedi. Kulüb binasından çıkarak nöbet yerine giderek, cirit hisarı denilen bölgenin gişe (bilet satılan yer) kısmında Ledrapalace'ye açılan ateş neticesinde Salahi vuruldu. Bir buçuk saat Salahi'yi kurtarma çalışması yaptık, Yoğun ateş neticesinde Salahi'yi kurtarmak mümkün olmadı. Kardeşi Mehmet Şevket ve ben ateş içerisinde, karşıya geçip Salahi'yi kucağımıza alarak, bu tarafa geçirdik, fakat kan kaybından hastahaneye giderken öldü. Yaşadığım o, anı hiç unutamadım.

BEKİR DEMİRAY

(73) YAŞ

LEFKOŞA

Hadiselerin başlangıç yılı olan 1963 Aralık ayına kadar, çeşitli yerlerde orman müdürlüğü görevi yaptım. Hadiselerin başlamasının ardından ormancılıktan ayrılarak teşkilata (TMT) katıldım.

Ziyamet, Karpaz, Yaloşa gibi köylerde toplanan onbinin üzerindeki Rum, Türklerden silahlarını bırakmasını ister.

Teşkilata alınan 12 siten, 6 tabanca, 16 piyade ve bir breni saklayarak "bizde av tüfeğinden başka silah yoktur" dedik. Rumlara sadece av tüfeklerini verdik. Elimize kalan silahları geceyansı "Gavalla" denilen ormanlık araziden geçirerek Avtepe köyüne ulaştırdık.

Ben daha sonra, erlikten komutanlığa atandım. "Artık mücadele zamanıdır" diyerek Kanlıköy üzerinde bulunan Ateş Bölüğü'ne çıktım. Burada faydalı olamayacağımı düşünerek beni ormanlık bir bölgeye vermelerini istedim.

Üçgün içerisinde Pınarbaşı, Ağırdağ arasında bulunan Tayfun Bölüğüne gönderildim. Buraya gönderilmem kesinleşince, Ağırdağ Muhtarı olan Mustafa Şakir bana şöyle dedi: -"Orada Arap Tayfun diye bir komutan var, yiyecek seni". Benim cevabım ise "Beni ne rum yedi, ne de ingiliz, şimdi bir Türk mü yiyecek" oldu. 1970 yılında Tayfun bölüğü komutanlığına atanmak benim için büyük bir gururdu. Bu gurur güvenin ve inancın verdiği başarıydı.

1970'te doğan oğlumun adını da Tayfun koydum. Herkes babasının, atasının
adını koyardı ben ise bölüğün adını koydum.

OSMAN BEHCET YAZAR

(83) YAŞ

LEFKOŞA.

Aralı1(1963 günlerden Cumartesi. Cumartesi günü okul vardı. Okula geldiğimizde,şimdiki Atatürk büstünün bulunduğu yer büyük bir kalabalık içindeydi. Okulda öğrendiğimize göre geceleyin Atatürk büstü ve Türk Cemaat Meclisi romlar tarafından ptomatik silahlarla taranmıştı.

Okuldan ayrılıp o zaman yayın hayatı devam eden Bozkurt Gazetesi ve Halkın Sesi Gazetelerinin önünde toplanıp arkadaşlarım ve bütün halk bilgi almak için be:ldiyordu. Köye geri döndüm. Ertesi gün okula gitmedim. Okula gitmiş olsaydım şu an burada olmazdım. Çünkü Lefkoşa Türk Lisesi'ne romlar saldırmış ve en yakın arkadaşlarım şehit olmuştu. Belkide burada olmazdım. Çünkü ateş atılmıştı.

İSMAİL BOZKURT

(53) YAŞ

SERDARLI

1963'te Planlama İnşaat Dairesi'nde çalıştım. Kaymaklı göçmeniyim. ~~Kaymaklı~~ dan Hamitköy'e gittim. Hamitköy'de 3 ay çadırda kaldım. Lefkoşa'ya ~~gittim~~ geldiğimde Devlet beni ~~mam~~ olduğum için dağa mücahit olarak gönderdi. Deniz ~~Bölgesi~~ 'nde görev yapmaya başladım. Bir müddet sonra manga komutanı oldum ve ~~karargaha~~ alındım. Yaş ve ikmal çavuşluğu yaptım. Yoksul göçmen ve ~~mücahitlere~~ Türkiye'nin yolladığı yaş dağıtımını yapardım. Savaş sırasında ~~insanların~~ insanların neler çektiğini gördüm. Su bulamadığımız zaman hayvanların içtiği ~~sulardan~~ sulardan içerdik. Çok kötü günler yaşadık. 1969'a kadar böyle devam etti. 1963'de çok şehit verdik. ~~Kardarı~~ Kardarı gözlerimin önünde şehit ettiler. Beni de esir aldılar. Ama kurtulup kaçtım.

HÜSEYİN BA.TUMLU

(65) YAŞ

VUDA.

22 Aralık 1963 gecesi Baf'ta rahmetli arkadaşımız Erdoğan Çakır'la sinemadan çıktığımızda saat 22.30 civarı idi.

Sinema çıkışı Baf Türk Birliği Lokali'ne gittik. Sekreter odasında olan telefon çaldı. Gidip telefonu aldım. Telefonda Faik Kasapoğlu adlı arkadaşımızdı. Faik Kasapoğlu Telefon Dairesi'nde çalışıyordu ve o akşam nöbetçiydi. O zamanlar kızıları telefon etmek için santrale numara verilirdi ve istenilen yer santral aracılığı ile görüşülürdü. Faik Kasapoğlu bana telefonda şöyle dedi "-Biraz önce Lefkoşa'dan bir numara istediler ve bağladım. Lefkoşa'dan telefon eden rum, Baf'taki ruma şöyle dedi; bizde başladı, sizde başlatın." Ve arkadaşımız arkasından Baf'ta bağladığı numarayı verdi. Arkadaşım Erdoğan Çakıroğlu ile birlikte bir telefon rehberi bulduk. O zamanlar Baf kasabasında çok az telefon olduğu için rehberden bize söylenen numarayı kolayca bulduk. Telefon Baf Belediye Başkanı ve EOKA lideri Yannakis Aqrotis'e aitti.

Hemen Serdar Esat Fellahoğlu'na haber verip birlikte Sancaktar Kemal Karakullukçu'ya gittik. Sancaktar bir miktar silahın çıkarılıp hazır hale getirilmesini ve bir gurubun teyakkuzda beklemesini emretti.

O geceyi uyumadan geçirdik. Ertesi gün durum daha da gerginleşti. Rumlar çarşı da ve Türk bölgelerini gören yerlere kum torbalan ile mevziler hazırlamaya başladı. Biz de herhangi bir saldırıya karşı hazırlık yapmaya başladık.

23-24 Aralık tarihine gelindiğinde, rumlar niyetlerini tamamen açığa vurmuşlardı. Türk gençleri yolda yürüyemez olmuştu. Gözlerine kestirdiklerine saldırıyorlardı.

Yine bu günlerde Devlet dairelerine giden memurlar ile Türk Polis memurları tehdit edilmeye başlamıştı. Rumlar Türk Polislerinin silahlarını almışlardı.

Yine bu günlerde Türk hakim Ragıp Malyalı yoldan kaçırılmıştı. Gerçi Ragıp Malyalı İngiliz askerleri tarafından kurtarılmıştı ama diğer bölgelerde kaçırılan Türklerden haber alınamamıştı.

Yollarda seyahat etmek çok tehlikeli hale gelmişti. Köylerle irtibat kesilmişti.

Rumlar hazırlık yapıyordu. Tehlikenin iyice arttığı görülünce Türk Mukavvemat Teşkilatı'nda savunma ve direniş hazırlıklarına başladı. Uygun görülen yerlere gözetleme yerleri ve mevziler hazırlamaya başlandı. Rumların hareketleri ve hazırlıkları daha dikkatli takip altına alındı.

Lefkoşa'da rum canilerinin katliama varan saldırılan mücahitlerimizin olağanüstü direnişi ile karşılanmıştı. Bir kaç günde neticeye varacaklarını uman ve planlayan rumlar mücahitlerimizin bu direnişi karşısında şaşkına döndüler. Ama 4 günden beri bu amansız saldırıya direnen mücahitlerin mermisi tükenmek üzere idi. Netice büyük bir felaket olabilirdi.

25 Aralık günü Türk jendarmının Lefkoşa üzerinde yaptığı uyan uçuşu üzerine
Lefkoşa kapılan Rumlar saldırılarına ara verdiler.

VENHAR KESKİN

(62) YAŞ

LEFKOŞA.

16 Aralık 1963 gecesi Erol Şevket isimli bir öğretmen arkadaşım da misafir
Hamitköy ve A.yvasıl'da yaşanacak olayları 16 Aralık
Ben rüyalara inanmam. "Bu rüyamda gördüklerim gerçek oldu.
Sanki Allah bana beyan etti gibi rüyamda gördüklerim gerçek oldu.
21 Aralık tarihine Kanlı Noel adını koymuştuk.

O akşam uyukladık. Rumun bir Akritas Planı vardı ve uygun
zaman ve zamanda Türkleri toptan imhayı düşünüyorlardı. 21 Aralık 1963 gecesi
silahlar konuşmaya başladı.

Ledra Oteli üzerinde aylar öncesi hazırlanmış gizli mevziler bir anda
ortaya çıktı. Her taraf ateş çemberi içinde kalmıştı.

Türklerin dağınık oturmuş olmaları, silah azlığı ve eğitimsizliği muhabere
işlerinin yapılmasını bizi oldukça yoruyordu. Rumlar nüfusça kalabalık
olduğu gibi çok asker ve silah gücüne sahiptiler. Rumlar saldırılarını 300 kişilik
Türk köyüne, bütün bölgelerden binlerce askerini ve sivil halkı toplayıp yapıyordu.

Kızılbaş, Ortaköy hududundaki Rum mevzilerinde bir gün altı adet orta yaşlı
kadın olduğunu gördüm. Bu kadınlar bizim tarafa görünmekten kesinlikle
kendilerini koruyorlardı. Küçük Kaynaklı binlerce Rum, Türklere saldırırken
Kızılbaş romları ile müşterek çalışıyorlardı. Rumlar iki saatte bir Lamretta bir
motorla battaniyeye sarılı bren denilen silahla geliyor ve 15 dakika Marmara Bölge-

si mi ares alında tutuyorlardı. Bunu yapmaktaki maksatları bizi hem korkutmak, hem de meşgul etmekte.

Her taraftan ölüm kokuları geliyor ve gökyüzünden yanan Türk evlerinin dumanları yükseliyordu. Kızılbaş mevzilerini Rum kadınlar korurken Lefkoşa'nın bazı sorumluları hatalı kararlar almışlardı. Marmara Bölgesi ve Ortaköy halkını kamyonlarla ve yaya olarak büyük bir panik içinde Gönyeli'ye taşıyorlardı. Bu gereksiz ve zamansız bir göç idi.

Bu zamansız göç nedeni ile iki Türk bölgesinde 5 kişi dışında kimseler kalmamıştı.

Bu yerlerde yalnızca Salih Mustafa, Hüseyin Tilki, Ersoy Hasan, Hüseyin Kürt ve ben kalmıştık.

24 saat sonra Hüseyin Kürt ile Salih Mustafa ellerinde av tüfekleri ile Gönyeli'ye gittiler. Benim 2 aylık bebeğim vardı. Bebeğimi, eşimi ve annemi de bir Bel-Kola arabasının arkasına koyarak Gönyeli'ye taşıdılar.

Kızılbaş'a karşı bütün hudutu savunan 3 kişi kalmıştık. 3 gün 3 gece aç olarak o mevzilerden hiç ayrılmadık. Ayrılmadık diye Gönyeli'de bize öfkeli olanlar da vardı.

Nihayet açlığında etkisiyle biz de Gönyeli'ye karar verdik. Akşam olunca henüz Gönyeli köprüsünün yanına yaklaşmıştık ki bir an da karşımıza Kıbrıs'ta bulunan Türk alayı hat düzeni şeklinde Ortaköye'e doğru gelmekteydi. Bir an dört tane silahın arasında kaldık. Bizi sorgulamaya başladılar. Olayı kendilerine anlatmaya başladım, inanmak istemiyorlardı. Ölümle burun buruna gelmiştik. Bana Rumun un fabrikasının nerede olduğunu sordular. Anlatmaya çalıştım. Alayın Raşit'e ait ikinci gelen fabrikanın Rum fabrikası olduğunu söyledim. O akşam görev almış bu subaylar, ya gerçekten yerleri iyi bilmiyorlardı ya da panik içindeydiler. Nihayet benim dediğimin doğru olduğunu kabullendiler. Ben de Gönyeli'ye gidip ailemi aramaya başladım. Aradan bir saat geçmişti ki askerimiz un fabrikasına Dereboyu tarafından yaklaşmış pencerelerden içeriye bomba atmaya çalışıyorlardı fakat pencereler kümes teli ile örülü olduğundan geri gelen bombalar bazı askerlerimizin yaralanmasına sebep olmuştu. Yaralıları Gönyeli'ye taşıyorduk.

Bu arada ben Gönyeli'de 24 saat kaldıktan sonra tekrar iki kişi ile terkettiğimiz mevziye geri döndüm. Dönerken yanımıza 3 ekmek ve bir paket baş hapı almıştık. Burada kalıcı bir mevzi için toprak setleri hazırlıyorduk.

Artık her şey çığırından çıkmıştı. En samimi arkadaşım Behzat'ın dom dom kurşunu ile vurulması ve kucağında ölüsü beni Rumlara karşı iyice hırslandırmıştı. Kucağımdaki ölü arkadaşımı seyretmek çok kötüydü. Ama elimden de birşey gelmiyordu. Personelimizin az ve yine mevzimizin az ama geniş bir bölgeyi kapat-

mak durumunda idik. Bir çok kenar Rum mevzilerinin karşısını boş tutuyordum. Bu benim için çok tehlikeli bir görevdi.

Domuzcular Burnu Tepesi'nden geceleyin gelecek bir baskını ne görür, ne de anlayabiliydik. Ben ise buna taktik bulmuştum. Bunun için amaç karşıya korku vermekti.

Akşam karanlığında elimde bir gri renk kasa ve on tane mayına benzer oyuncak tipi cihazları tarlaya gömüyordum. Beni gören bir Birleşmiş Milletler subayı korkarak cipine binip süratle oradan uzaklaştı. Bunları koyduktan sonra herşeyi toplayıp ortadan kayboldum. Aradan 20 dakika geçmişti. Bir anda Birleşmiş Milletler askerleri ile bu oyuncakları yerleştirdiğim yer ana baba gününe döndü ama bir şey bulamadılar.

Ben bu oyuncak mayın koyma taktiklerim dolayısı ile Ruma korku ve zaman kaybettiriyor bu amaçla amacıma ulaşıyordum. Bundan sonra ise o korku neticesinde yıllarca Rum o bölgede mayın var diye yaklaşmamışlardır.

1974 yılına kadar bu ve buna benzer taktiklerle Ruma korku yarattım. Barış gücü bile benden endişelenmeye başlamıştı.

Bir müddet sonra hiçbir konu da şakam olmadığını, inatçı olduğumu ve yüreği patlak birisi olduğumu P.amlarda, İngilizlerde anlamışlardı.

... bir olaydan dolayı Birleşmiş Milletler tarafından
... Kot adını ise HARMAN (1. N. am.1 tse kavgacı,
...

ERDOĞAN TİLKİ

(79) YAŞ

LEFKOŞA

1974 DE YAŞANAN CANLI HAYAT

1974 II. Barış Harekati sırasında Kaymaklı'da o zamanki ismi ile Omorfida Tabur Komutanı sıfatıyla komutan idim. Birliklerimiz %80 sivillerden teşkil edilmişti. 14 Ağustos'ta herkes büyük bir telaş içerisindeydi. Çünkü Kıbrıs Türk Tabur Komutanı II. Barış Harekati'nin sonuçlarını bildirirken II. Barış Harekati yapılıyordu.

Harekat başlamadan önce Tabur komutanı, tabura bağlı bütün birlik komutanlarını bilgilendirmek için gece toplantı düzenlemişti.

Ben II. Barış Harekati'nin sabah saat 05.00'de başlayacağını bildiğim için büyük bir gerilim içerisinde bulunuyordum. Sebebi ise personele savaşı sabah 05.00'de başlayacağını söyleyememem ve bundan sonra meydana gelecek olaylar beni düşündürüyordu. Evinin yerim çok uzaktaydı. Bu yüzden hep taburda kalıyor ve her şeyi öğreniyordum. Birliklerimiz savaşa hazır durumda fakat ne zaman başlayacağını bilmiyorlardı.

Sabah saat 03.00'de tanıtma bezlerini mevzilerin önüne ve damına çektik. Bu bezler, Türk mevzisi olduğunun belirtisiydi. Bezler çekildikten sonra birlikler savaşın yakın olduğunu anlamıştı. Etrafı ölüm ve savaş kokusundan dolayı büyük bir sessizlik kaplamıştı.

Sabah saat 05.00'de Kaymaklı Polis Fırkası'na çıktım ve Beşparmak Dağları'nın üzerinden beş tane uçak kalktı. Lakin grüncim ışıkları havaya vurduğu için uçaklar parlayarak indi ve o anda Türkiye'den gönderilen 5 adet uçak semalarda görüldü. İçimizde müthiş bir coşku uyanmıştı.

Bu taraftaki tüm mevzilerden bir anda uçaklarımıza ve mevzilerimize
başlamıştı. Aynı anda bizde atışlara karşılık vermeye başlamıştık. Biz
mevzilerde haberleri radyodan alıyorduk. Sıraya giren hangi hedeflerin
bulunduğunu Bayrak Radyosu tarafından bildiriliyordu ve radyo halka moral
vermeye başlamıştı.

III. Barış Harekatı 3 gün devam ettikten sonra yapılan 4 saatlik görüşmelerden
sonra anlaşma anlaşıldı ve uygulamaya konuldu.

Benim bulunduğum Kaymaklı Bölgesi'nde durum çok kötüydü. Herkes
yolları aramaya gelmişti ve ağızlardan çıkan kardeşim, babam gibi bağrışmalar
bugün hala kulaklarımda çınlıyor. Benim için ise bu insanlara ölüm haberi vermek
çok zordu.

İSMAİL BOZKURT

(53) YAŞ

SERDARLI.

1974 Barış Harekatı'nda dağa çıktım. Bir aya kadar dağda kaldım. 28

~~Ağustos~~ da ~~Lamburca~~ diye bir taburda üç sene çavuşluk yaptım.

Beşinci tabura geldiğimde 12 tane Rum askerini bir mağaranın içinde bulduk. Bunları alıp kampa getirdik ve sancakda tabur komutanı bir jeeple, onları bilinmeyen bir yere götürdü. Daha sonra onların Türkiye'ye oradanda Rum yönetimine verildiğini duyduk. Lapta beşinci tabura geldiğimizde bir Rum askerini deniz kenarında yürüyüş yaparken bulduk. Askeri durdurup "nereden geldin?" "kimsin?" diye sorduğum zaman bana Türk olduğunu ve Küçükcamaklı'dan geldiğini söyledi. Tüm bunları bize Türkçe olarak söyledi, ama Türkçesi bozuk olduğu için ondan şüphelendik. Kimliğini kontrol ederek Rum olduğunu anladık. Dağa çıktığımızda Rumlar, 20-25 tane mücahidimize pusu kurarak şehit etmişti. Çıkartma devam ediyordu.

Bölükte olan mücahitlerle denize bakıp, şarkı söyleyip çıkartmayı seyrediyorduk. İstanbul asıllı Yunan askeri "dağ başını duman aldı" marşını söyleyerek, Türk mevzisine girerek bir mücahidimizi şehit etti. Dağda çok kötü günler geçirdik aç, susuz kaldık, ama yine böyle bir şey olsa seve seve vatan için canımı veririm. Ama yine savaş olmasın, çünkü şehit olanların acısını halâ unutmadım.

HÜSEYİN BATUMLU

(65) YAŞ

VUDA

1974'de kadar Lefkoşa ve Türk Bölgesi muhasara altındaydı. 1974'de İkinci Harekat, Lefke'ye giden Türk askerine rehberlik yapıyordum.

II. Barış Harekatı sırasında Yılmazköy'e geldiğimizde, köyün tepelerinde Rum askerini kaçmamaları için, Yunan komutanları tarafından toplara zincirle bağlı olduklarını gördük. Yolda birçok olayla karşılaştık.

İkinci gün ateşkes bizi Gaziveren'de yakaladı. Komutan öncü birliklerini Lefke'ye gönderdi. Lefke ve Yeşilırmak ateşkese rağmen kurtarıldı.

Bir ekmek arabasıyla, kendi birliğime dönmek için yola çıktım. Ekmek arabası beni yarı yolda indirdi. Birliğime yürüyerek devam etmek durumunda kalmıştım. Yollar çok tehlikeli ve ne olacağımı bilmeden ilerliyordum.

Birliğe giderken, köprüünün yanında durdum. Boğaz yakınlarında yoğun bir Türk askeri mevcuttu. Askerin biri, bana dur işareti çekti. Parolayı sordu. Parolayı bilmediğim için ona söyleyemedim. Asker de tedbir olarak benim kim olduğumu bilemediğinden bacaklarımı açarak ayakta durmamı söyledi. Bu esnada yanına gelen bir başka askere, "bu gavur Türkçe'de biliyor, vuralım kendisini" demesini kulaklarımla duydum. Bu olaylarla karşı karşıya kaldığıma inanamıyordum. Bu kadar olay yaşayıp atlattıktan sonra Türk Birliği tarafın.dan. Rum

'fü~t\\mK\\an.mam.a aç.ım. a\\m.ryoro.u. \\ii. üç saat sonra bir rum askerini
götürdü. Dertimi anlattıktan sonra bir rum askerini

Bölükteki arkadaşlarla konuşan, Boğaz'da bir Rum'un yakalandığını
ver Türkçe'de bildiğini söylüyorlardı. Halbuki konuştukları şahıs bendim.

BEKİR DEMİRAY

(73) YAŞ

LEFKOŞA.

1974 Şanlı Barış Harekatı'nda paraşütler bizim köye de inmişti. Bizim köye inenler selametteydi. Hamitköy tarafına düşenler ise rum mevzilerinin olduğu yerlere indiklerinden hep öldürülmüşlerdi. Köylüler inen paraşütleri topladılar. Askerlere su, yemek verdiler.

Paraşütlerin indiği birinci gün cephaneyi toplamakla geçti. İkinci gün Bilelle'ye 15 kişilik takviye gittik. Gittiğimizde mevziler düşmüştü. Bu nedenden çekilmek zorunda kaldık. Rumlar, cesur olsalardı elimize imkan vardı ve bizi öldürebilirlerdi. Fakat cesurlukları yoktu. Bilelle'den çekildikve burasını romlar ele geçirdi.

Endirme birliklerden gelenlerle birlikte sabah taaruz edildi ve Bilelle'yi rumlardan geri aldık. Burayı geri alırken çok şehit verdik. En samimi arkadaşlarımdan Arif Birinci ve Münür yanımda öldüler. Münür bana son söz olarak "aman yandım" dedi. Türk askerleri ateş açınca bilmeden kendi askerlerimizi yaraladılar. Bilelle düştüğünde insanlar aç, susuz kaldılar. Çorapları yıkadıkları suları içerek hayatta kaldılar. O günleri yaşamayn ne kadar anlamlı durumu anlayamaz.

Ertesi gün Ayvasıl'a gittik. I. Ateş Kes başlamıştı. Düzovaya mevzilendik. Bir akşam orada kaldık. Ertesi gün emir verildi ve dağa çıktık. Dağ taaruzdan dolayı yanmıştı. Uçaklarımız tarafından burada kovuşlanan rum mevzileri dağıtıldı. Bölük komutanımızın emri ile toplantı. Akşama doğru Türkiye'den bomba uzmanları geldi.

Topladığımız cephaneler... içinde rumların bize karşı kullandığı silahlar Natotnun onlara-verdiği silahlardı. Türkiye'den gelen bomba uzmanları bunları nasıl topladığımıza şırlılar.

Dağ<y~ıdıgı} için kimse birbirini tanıyamıyordu. 30 Ağustos Zafer Bayramı'ında(bçşinci> tabur olan Garava'ya indik. Garava'da bulunan depoyu bekl~mek için 6 kişi görevlendirilmişti. Deponun yanındaki tarlayı rum kaçarken mayınları.../BU sırada 6 kişiden 3 kişi kalmıştık. Biz deponun üzerinde mevzilenmiştik. Akın, Ayer ve Necati aşağıya inip tarlaya girdiler. İlk oalrak Akın şehit oldu. Onu kurtarmaya koşan Ayer ve necati'de gözümün önünde can verdiler. Yapacak birşey yoktu. Çünkü mayın onları parça parça etmiş ve insan halinden çıakrmıştı. Ertesi gün evleri birer birer araştırdık. Bulduğumuz rumları Lapta'da topladıkve se...<ii.ney>Kıbrıs'a gönderdik. Güney'deki Türkler ise Kuzey'e gönderilnişlerclb.>YMi takas yapılmıştı.

OSMAN BÖLÜK.BAŞI

(70) YAŞ

DAGYOLU.

1974 yılında sayfalara sığdıramayacağım kadar ciddi olaylarla gelip geçti.

20 Temmuz Barış Harekatı ile tarihte bir sayfa değişti. Harekat hızıyla devam ediyordu.

Milletçe sıkı sıkıya bağlı idik. Savaşa sivilh alıkta kalıncı. Sivil olduğu pek belli olmuyordu. Sivil giyimli kişileri bir arazi kenarında görmek mümkündü. Haberleşme azalmıştı.

Hiç unutamayacağım bir olayımı anlatayım; Küçük Kaymaklı Bölgesi'nde Türkmenler Hamitköy'e havan topu atıyor ve mezarlığa dişüyordu. Sağımda ve solumda top atışları yapılıyor. Tanklarla Haspolat Bölgesi'nden geçerken Kaymaklı Bölgesi'ne atılan onların ateşi altında kalıyordum. Havan topunun havaya uçurduğu mezar taşını havada okudum. Dev gibi taş bir karuş öteme. Kurtulmak için daha ilerki bir yere gitmeye karar verdim. Tanklarla kişilerin kesilmişti. İki arkadaşım ile ilerleme tank ve geride piyade birlikleri ile saldırıya geçtiler.

İkinci Barış Harekatı (14-16 Ağustos 1974) sırasında gelen, üzeri Türk bayrağı ile örtülü Volkswagen bir araba ile rum mevzisine saplanıp kaldık. Bu durumdan paniğe kapılmayıp mevzileri terk ettiler.

Kaşla göz arasında biz de rumların kaçarken yaraladığı bir arkadaşımızı
'oallam)'e)'e sararak kurtardık. Başka bir arkadaşımız ise Rumların kaçışları
esansında vurulmamak için zık zık çizerek kurtuldu ve bölgede bulunan kaynıpedeni
Özker Özgün'ün evine sığındı. Ev tam hudutta idi. Korkunç bir ateş yağmuru
altında kalan evdeki öteki arkadaşımızı da kurtardık. Ancak geçen 30 dakikalık bir
sürede bayraklı Türk arabasının yolunu kaybettiğini anlayan Rumlar süratle
mvzilerine döndüler ve arabadaki arkadaşımızı öldürdüler ve ne yazık ki biz onu
kurtaramadık.

Bu üç Türkün hatalı yola girmesini anlayan rum askerleri, bu hataları devran
edeceğini düşünerek bir mahalle ötede pusu kurarak gazeteci Adem Yavuz'u aynı
yolda tutukladılar.

ERDOĞAN TILKI

(70) YAŞ

LEFKOŞA

Mutlu bir yaşam sürdüğümüz Kıbrısımızda fanatik romların sözde ilhak

Makarios Yunanistan'dan adaya gizli yollardan getirdiği aslen Kıbrıs'lı olan ve Yunan ordusunda albay olan grivas fiilen başlattığı BOKA, tethiş hareketleriyle bir anda kan gölüne çevrildi.

EOKA'nın kurulması ile ada çapında sabotajlar başladı. Elektrik hatları havaya uçuruldu. Bazı bölüklerimize baskın düzenlenip, bölükleri vurup silahlarımızı gasbettiler. Bu eylemler önceleri İngilizler içinseydi de, zamanla Türklere yöneldi ve bir çok Türk vatandaşı ve de Türk Polis memuru romlar tarafından öldürüldü. Bunu gören Kıbrıs Türkü, Ruma karşı ilkin Karaçete, daha sonra Volkan ismi adı altında örgütlenmek zorunda kaldı. Rumların eylemleri devam ediyordu. İngilizler her iki toplumda tatmin edecek bir çözüm anayasası hazırlamaya başladı ve 1959 Kıbrıs Rum lideri Makarios, Türk lideri Dr. Fazıl Küçük ile Türkiye ve Yunan hükümetleri temsilcilerinin ısrarı ile görüşmeler başladı. 1960 yılında bütün tarafların anlaşması ile Kıbrıs'ta ortak bir Türk ve Rum hükümeti kuruldu. Bu hükümetle iki cemaat arasında tam paylaşım şu şekilde oldu. Polis kuvvetleri %60 Rum, %40 Türk olacaktı. Sivil idarede %70 Rum ve %30 Türk olacaktı. Cumhurbaşkanı Rum, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Türk olacaktı. Milletvekillerine gelince Sağlık Bakanı ve Tarım Bakanı Türk diğer bakanlıklar da Rum olacaktı. Oluşan hükümet daha göreve başlamadan Makarios "Bu bir sıçrama tahtasıdır" diye beyanat verdi. Rumların niyetlerinin zaman zaman farkında olan Türkiye Hükümeti ve Türk Liderliği, Rumların BOKA tedhiş örgütüne karşı 1958'de TMT'yi kurdu.

Kurulan Kıbrıs hükümeti 1963 Aralığına kadar yaşadı. Bu tarihte Rumlar Türklerle saldıracak Enosis niyetini hayata geçirdiler. Bundan sonra Rum Türk çatışmaları başladı. Rumlar bir çok köyümüze baskın düzenleyip, bir çok Türkü öldürdüler. Kurdukları pusularla kadın, çocuk ve yaşlı demeden yapmadıkları işkence kalmadı. Bunlar 1974'e kadar devam etti. Sözde medeni geçinen Avrupa ve diğer devletler gözlerini ve kulaklarını tıkadılar. 1974'te Rumlar hayallerini gerçekleştirmek için Makarios'a karşı ihtilal yaptılar ve Makarios'un yerine Nikos Samson isminde bir BOKA'cuyu Cumhurbaşkanı yaptılar. İşin ciddiyetini anlayan, o zamanın Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Bülent Ecevit, Kıbrıs Cumhuriyeti garantör devleti olan İngiliz hükümetine, Kıbrıs Anayasası'nın ihlal edildiğini ve Rumların Türklerle karşı silahlı saldırılar başlattığını anlattı ve beraberce adaya müdahale ederek anayasayı tekrar işler hale getirmelerini söyledi. Fakat İngiliz Hükümeti buna yanaşmadı. Bunun üzerine İngiliz, Amerika, Yunan ve Türk hükümetleri temsilcileri bu konuyu acilen görüşmeye başladılar. Görüşmelerin uzaması ile Türk hükümeti temsilcisi Sayın Dışişleri Bakanı Turan Güneş yetkililerle bir oyalama olduğunu anlayınca Başbakan Bülent Ecevit'e bir şifre gönderdi (Ayşe Tatile Çıktı). Bu şifreli mesajdan sonra Sayın Ecevit Rumlara "Biz savaş için değil, barış için geldik" dedi. 20 Temmuz 1974 sabahı Rumlar Girne'de Türk gemilerine ateş açmaya başladılar. Türk ordusunda sahile çıkıp Rumlara gereken dersi verdi ve bizi kurtardı. Ben bütün bu olayların içindeydim ve o günleri yaşadım ve bu gün hala hepsi içimde am olarak saklı duruyor.

MEHMET ŞAKİRKAYA

(85) YAŞ

LEFKOŞA.

32

-0-

Sayfa No

OSMAN BEHCET YAZAR

10

OSMAN BÖLÜK.BAŞI

28

-R-

Sayfa No

RAGIP<M.AL YALI

15

-S-

Sayfa No

SALAHİ ŞEVKET

9

SALİH MUSTAFA

18

SERDAR ESAT FELLAHOGLU

14

-V-

Sayfa No

VENHAR KESKİN

16

(T.A.(Doğulu))

YER ADLARI İNDEKSİ

-A-	Sayfa No
AG-IR.DAG	10
AVTEPE	10
AYVASIL	17
-B-	Sayfa No
BAF	14
BİLELLE (Göçeri)	6-27
BOĞAZ	25
-E~	Sayfa No
DEREBOYU	19
DÜZOVA	27
-F-	Sayfa No
FOTA(Dağyolu)	6
-G-	~arfaNo
GARAVA	28
GAZİVEREN	25
GÖNYELİ	18-19

-H-

Sayfa No

HAMİTKÖY

13-27-29

HASPOLAT

29

-K-

Sayfa No

KANLIKÖY

10

KARPAZ

10

KIRNI(Pınarbaşı)

6-10

KIZILBAŞ

17-18

KÜÇÜKKAYMAKLI

13-17-22

-L-

Sayfa No

LAPTA

28

LEFKE

25

LEFKOŞA

9

-M-

Sayfa No

MAGOSA

29

-O-

Sayfa No

ORTAKÖY

17-18-19

-S-

Sayfa No

SERDARLI

12

-Ş-

Sayfa No

ŞULLURA(Yılmazköy)

8-25

-T-

Sayfa No

TEMROZ

6

-V-

Sayfa No

VUDA

13

-Y-

Sayfa No

YALOŞA

10

YEŞİLIRMAK

6

-Z-

Sayfa No

ZİYAMET

10

ŞAHİS ADLARI ~'f, __~'-

-A-

ADEM YAVUZ	30
AHMET RAŞİT	19
ARİF BİRİNCİ	27

-B-

Sayfa No.

BEKİR DEMİRAY	9-26
BEHZAT	19
BEYİT İNANCI	7

-E-

Sayfa No

ERDOĞAN ÇAKIR	14
ERDOĞAN TILKI	21-30
EROL ŞEVKET	17
ERSOY HASAN	18

FAİK KASAPOĞLU

Sayfa No

14

-H-

Sayfa No.

HACI AHMET

8

HÜSEYİN BATUMLU

13-24

HÜSEYİN KÜRT

18

HÜSEYİN TİLKİ

18

-İ-

Sayfa No.

İSMAİL BOZKURT

12-23

-K-

Sayfa No

KEMAL KARAKULLUKCU

14

-M-

Sayfa No

MEHMET ŞEVKET

9

MEHMET ŞAKİR KAYA

32

MUSTAFA ŞAKİR

10